

„Tisztos honoráriumért, három éves biztonságot kínálunk”

Ókovács Szilveszter, az Operaház főigazgatója közeli és távoli terveiről

Fordulópontoz érkezett a Magyar Állami Operaház működésének átalakítása. Amikor ezek a sorok megjelennek, az Erkel Színház már tárt kapukkal várja a közönséget. Ókovács Szilveszter öt évre elnyerte a főigazgatói posztot, így a megbízott jelzőt már nem kell hozzátennünk tiszttségéhez.

! *Több interjú látott napvilágot, mióta átvette a kinevezését. A pályázatához – amit azóta sem volt szerencsénk megismerni –, mellékelte egy kiadós programtervet. Melyek a főbb pontjai?*

– Ami a pályázatot illeti, mire ez a cikk lejön, már olvasható lesz a honlapon a nyilvánosság számára nagy időigénnyel szerkesztett verzió. Egyébként nem volt kötelezettség darabokat említeni, de 2018-ig komplett évadok premierjeit és különleges eseményeit neveztem meg, amelyeket nyilván nem fogok leléni előre – és részletesen naplóztam az elmúlt másfél évet, amely minden ködös ígéretnél jobban szemléltetheti a munkánkat. Az olvasókat, gondolom, leginkább a következő szazon érdekli, amelynek programját viszont áprilisban tesszük közzé, je-

lenleg még szabunk-varrunk rajta. Maradjunk egy pillanatra még ennél a szezonnál, mert innen indul több ötlet is, például az Erkel Színházba szánt Primavera-sorozat, amely minden tavasszal a magyar operatermést szemléli majd, az idei nulladik év még nem teljes felhozatalt jelent. Egyik vendégjátéka viszont a Kolozsvári Állami Magyar Operáé lesz, Verdi Álarcosbálját hozzák el, köszöntve a szerző születésének 200. évfordulóját. Pályázatomban egyébként más, tematikus éveket, évfordulókhoz köthető programokat is rögzítettem.

! *A Verdi-évben, ami naptárilag átnyúlik a következő évadra, csakúgy, mint a Wagner-bicentenáriumban, a bírádások szerint tizenegy Verdi-művet játszanak.*

– Még annál is többet! Már a mostani évadból hátralévő hónapok is igen gazdagok a téren, játszunk például a Rigolettót, az Aidát, a Don Carlost, májusban ritkaságfesztivált tartunk Simon Boccanegra, Szicíliai vecsernye és Macbeth-előadásainkkal, és bemutatjuk – igaz, koncertszerűen, de mégiscsak először Budapesten – a Stiffeliót. Japánban újra játszunk a Traviatát, ősszel jön a Nabucco, és Kolozsvárral van még több közös nagyprojektünk is, jelesen egy Verdi-trilógia. Hiányozna azonban a „hattyúdál”, a Falstaff, ezért a következő évad első premierje ennek a zseniális alkotásnak az új rendezése lesz. Bernard Arnaud francia rendező állítja színpadra, a címszerepet pedig George Gagnidze alakítja. Megjegyzem: a grúz származású bariton Rigolettóként 2008–2009-ben debütált a New York-i Metropolitanben. Az Erkel Színházba ősszel Kodály Hány Jánosát, Vidnyánszky Attila debreceni rendezését hozzuk, ez szerepelt a korábbi tervekben, most megvalósul. Szokatlan párosítással is készülünk az Erkel évadnyitójára: A kékszakállú herceg várát és a Mario és a varázslót egy estén fogjuk előadni, az alkotók által izgalmas, új kontextusba helyezve a két darabot. Bár a hajdani Népopera valóban nép-

JEGYZET

Call Orchestra – Hívásra házhoz megyünk?

Száz napos felkérés, alkalmi együttes, rövid határidő

Sokak öröme 2013. március 1-jén ismét megnyitja kapuit a sanda szándékkal bezárított és azóta Csipkerózsika-álomba merült 101 éves Erkel Színház, amelynek hajdani zenekarát is leépítették, szelének eresztették. A II. János Pálról újra kereszttel, egykori Köztársaság téri teátrumban az operák mellett gálák és baettek is színr kerülnek, az évad hátralévő részében összesen nyolcvannál több előadás. Az estek egy részében alkalmi együttes muzsikál, amelyet az Óbudai Danubia Zenekar titkársága szervez.

Amióta bezárt az Erkel Színház, többen, többféle koncepcióval korteskedtek újbóli megnyitása mellett. Három évvel ezelőtt például olyan elképzelés is akadt, mely szerint különböző progra-

mok között elosztva, több szimfonikus együttes is elláthatná a teátrumi zenekar feladatait. Később is számos idea született arról, hogyan lehetne megoldani a színház üzemeltetését, és arról is szó esett, hogy az igen magas színvonalat képviselő, de mégis rendkívül bizonytalan helyzetű Magyar Rádió Zenei Együttesének adhatna otthon.

Amióta pedig biztossá vált, hogy ismét előadások kerülnek színr az „Erkelben”, sokan találgatják, melyik együttes jut így fellépésekhez, többletvételhez, nem utolsó sorban egzisztenciális biztonsághoz, s leggyakrabban az Óbudai Danubia Zenekar nevét emlegetik.

„Tölem is sokan kérdezik, hogy az Óbudai Danubia Zenekar játszik-e az Erkelben” – mondja Ács Péter, az ÓDZ ügyvezetője – de hangsúlyozom, ez nem ilyen egyszerű! Tagjaink zöme ugyan kapott feladatot a „projekt együttesben”, de kaptak mások is. Viszont a logisztikai feladatokat, a próbákat és a társulatot teljes egészében az ÓDZ titkársága szervezi. Mi tárgyalunk a muzsikusokkal, egyeztetjük a próbarendet, adjuk szükség esetén a hangszeret, s erre a Magyar Állami Operabáztól kaptunk felkérést, a benyújtott árajánlat elfogadása nyomán. Ez egy idő-

szakos együttes, hiszen száz napról, s összesen 123 próbáról és előadásról van szó, márciustól júniusig. Azt, hogy az Óbudai Danubia Zenekar muzsikusai közül ki ülhet az Erkel zenekari árkában, Héja Domonkos válogatta ki, hiszen ő nemcsak az Operaház megbízott főzeneigazgatója, hanem zenekarunk alapítója, s egyben főzeneigazgatója is, így sok éve, és nagyon alaposan ismeri az itteni művészeket. A Danubia-tagok mellett egykori operabázi muzsikusok, szakmai nyugdíjasok szintén helyet kaptak az együttesben, akárcsak néhány olyan zenész, aki más zenekarban is játszik. Ez a felkérés csak az évad hátralévő részére szól. Lesznek olyan estek is, amikor az operabázi zenekar kapacitása lehetővé teszi az Erkel Színházban való munkavégzést, akkor ők mennek át az immár II. János Pál pápa téri teátrumba muzsikálni. Arról pedig, hogy ösztől kiből áll majd az Erkel Színház zenekara, próbajátékokat követően dönt a kinevezett főzeneigazgató.

Ennek a pályázatnak az értékelése ugyanis még bátra van, s nyilván a megmérettetés győztese dönthet arról, milyen muzsikusokkal kíván dolgozni. Megjegyzem, már máskor is muzsikáltunk az Erkel árkában: Petrovics Emil igazgató-

operának, sőt, mai nyelven szólva közösségi operának szánjuk, nem feltétlenül „old school” produkciókkal akarjuk megtölteni.

■ *Tovább épül-e a barokk repertoár?*

– Igen. Még idén Káel Csaba és Vashegyi György Rameau-darabját illesztjük a nagyon más, Kovalik-féle Händel-Xerxes mellé a képzeletbeli sorba, aztán egy Gluck-mű jön majd a sorban a szerző 300. születési évfordulóján. Ha meg tudunk állapodni, 2014 júniusában Alföldi Róbert rendezheti az Iphigenia a tauridok földjén című opuszt. Mivel a librettó görög sorstragédián alapul, úgy hiszem, a rendezés prózai alkotó után kiált. Alföldi prózai színházi munkássága mellett több operát is színre vitt már, rendezett Versailles-ban Charpentier-szösszeneteket, tehát a barokk miliót megízlelte már. Pártay Lilla egy Munkácsy-baletten dolgozik évek óta, amelyhez Medveczky Ádám válogatott Liszt-zenéket, Dallos Sándor Aranyecset című regényéből készül a librettó. A Kolozsvári Operával koprodukcióban kerül színre Selmeczy György olasz nyelvű, szintén rég készülő, mégis vadonatúj operája, a Spiritiszták. Richard Strauss művei a múlt században igen gyorsan Budapestre kerültek, és ahogy ígértük is Héja Domonkos megbízott főzeneigazgatóval, repertoárunk Strauss-operák terén is gyarapszik. 2014 tavaszán a mester születésének 150. évfordulójáról illendő megemlékeznünk egy nagyszabású fesztivállal: 13 estén át hat operáját adjuk elő, és zenekari koncertre is sor kerül.

■ *Hogy állnak a folytatással?*

sa idején, tíz éve hasonló módon, projektszerűen jártottunk baletteneket, míg az Opera zenekara épp Japánban jár.”

Arra a kérdésre pedig, hogy a társulat miért a Rádióban, a VI-os stúdióban kapott már februártól helyet (s ezt a szezon hátralévő felében lefoglalták számukra), azt a választ kaptuk, hogy „az MTVA az Operabázis stratégiai partnere, így sikerült megkapni a termet. Februárban ugyanis – a felújítási munkák miatt – még nem lehet az Erkelben próbálni.”

Különösnek mondható, hogy február elején az Operaház komplett zenekari részvételre kért ajánlatot a Nemzeti Filharmonikus Zenekartól és a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarától. Az ajánlatkérés összesen hét opera próbáin és előadásain való részvételre vonatkozott, miközben március 8-án a Don Giovanni már előadásra is kerül.

Kovács Géza, az NFZ főigazgatója elmondta, még ajánlatot sem tudtak adni, hiszen a Nemzeti Filharmonikusok naptára az évad végéig betelt, s ilyen rövid határidővel – a felkérés február 4-én érkezett – lehetetlenség ekkora feladatra vállal-

– A 2014–15-ös évad tervét is felraktuk a táblára, sőt a 2015–16-osat is, és azt kértem a kollégáimtól, hogy mielőtt elmennénk nyári szabadságra, a 2016–17-es elképzeléseinket is feltétlenül összegezzük, annál inkább, mert ha sztárokat akarnunk hívni, őket nyilván csak távolabbi, 2017-es időpontokban tudjuk elcsipni. Így a pályázatomban 2018-ig felsorolt művek sorra „bevándorolnak” a műsorrendünkbe.

■ *Ezt a témát azért is gondoltam firtatni, mert azt nyilatkozta, megkezdődnek a három éves szerződéseik.*

– Nagyjából az új bérletkampányunk indításával egy időben, tehát április második felében valóban elkezdhetjük a szerződéseket. Amit én azért emelek ki, mert nemcsak főszerepeket vívóknak, hanem a compri-mario szerepkörben foglalkoztatottakkal is közölni fogjuk, kibem gondolkozunk három éves időtávban. Így a közbeeső idővel szabadon gazdálkodhatnak, főként az általunk legjobbnak ítélt művészek. Ez egyfajta társulati lét érzetet is kölcsönöz: mindig is hangsúlyoztam, ezt nem csupán a közalkalmazotti jogviszony jelentheti. Tisztes honoráriumért három éves biztonságot kínálunk, ez egyenértékű a társulati tagsággal.

■ *Önnek – nézetem szerint – igazgatnia kell, hiszen a 2013-ra megítélt 8,3 milliárd forintot támogatás, amelyből, mint a napokban kiderült, le kell vonni az Erkel Színház felújítására szánt 1,8 milliárdot, aligha lesz elegendő nagy ívű tervek megvalósítására. Még akkor sem, ha a követ-*

kozni, művészi terveik között amúgy sem szerepel az Erkel Színház árkában bér munkát vállalni. Az előzetesen elfogadott évadterv alapján, a zenekar elfoglaltságaira tekintettel az MR Szimfonikusok sem tudták elfogadni a felkérést.

Köztudott, hogy az Erkel Színház megnyitására nem 2013 januárjában született döntés. Éppen elég idő lett volna ajánlatot kérni a szimfonikus zenekaroktól, ha az lett volna a valódi cél, hogy profi, összeszokott, főállású muzsikuskat foglalkoztató együttes lássa el a feladatot. Forrásaink egyébként úgy tudják, hogy az Erkel Színház előadásaira verbuvált zenekar próbabeosztása már az ajánlatok kiküldése előtt is ismert volt, így akár formálisnak is tekinthető az akció. Más zenekarok igazgatói viszont jelezték, hogy nehéz helyzetbe kerültek az „alkalmi zenekar” működésének időtartamára az ott munkát vállaló muzsikuskok helyettesítése miatt.

A Fidelio.hu-n 2013. február 20-án megjelent interjúban arra a kérdésre, hogy nem merült-e fel ahhoz hasonló megoldás, mint a Zeneakadémia esetében, amely a Concerto Budapest rezidens zenekarként kívánja foglalkoztatni a felújított Liszt Ferenc téri palotában, így nyilatkozott Ókovács Szilveszter:

kező évben ezt az 1,8 milliárdot ismét megkapják és tisztán a működésre fordítják. Mint igazi menedzsernek, ringbe kell szállnia különféle források megszerzésért. A pályáépítéssel azonban valakinek foglalkoznia kellene. Nem látom, hogy ennek a feladatkörnek szakértő gazdája lenne. Inkább foglalkoztatottsági aránytalanságokat látok.

– Déry Gabika mesélte nekem, mennyire terhelték az ő nemzedékét...

■ *nemcsak főszerepekkel. Más téma...*

– Ne fussunk úgy, ha szabad kérnem. Az énekesek különböző terhelése miatt lenne ab ovo aránytalan? A képességek, a szerepek és a repertoár követelményei sem egyenletesek – így a terhelhetőség sem az.

■ *Más téma: nem látni, hogy olyan méltó szellemi kapacitással bíró játékmesterekkel dolgoznának, akik a darabok, korok, stílusok lényegére is képesek rámutatni – ha már, ahogy korábban elmondta: nem érzi szükségét egy főrendező bevonásának. A korszerű operajátás műveltséget kíván.*

– Remélem, a Zenekar című lap korábbi operaházi interjúiban is szerepelt hasonló kérdés... Ugyanazokkal a játékmesterekkel dolgozunk, mint a három évvel ezelőtti menedzsmen, már csak a foglalkozás természetéből adódóan is: itt lényeges a folytonosság, a vezérkormányok kezelése mellett az emlékek, a személyes jártasság is lényeges. Gondolom, a műveltség esélyét nem vitatja el sem tőlük, sem tőlünk: volt itt néhány évig

„(...)

– Nem. Az Opera állami intézmény, központi költségvetési oriaszállalat. Törvény szabta kötelessége alapfeladatait saját munkatársakkal megoldania – és ez így is van jól. A tavaszi bónapokban viszont még más a helyzet, hisz az Erkel nyitási ideje bizonytalan volt, nem tőlünk függött, így státusokkal készülni rá sem volt lehetséges. Kértünk három zenekartól is ajánlatot, a Danubia Zenekar vállalta a feltételeket. A Honvéd Férfikar és a Budapesti Stúdió Kórus is ilyen módon, projektekre szerződik, de mire az Erkel Színház hivatalosan megnyílik november 7-én, az új státuszok élni fognak, és addigra az Erkel Színház saját közalkalmazottakból álló zenekarral és énekkarral fog rendelkezni. (...)

Vajon kikkel fogják ezt a zenekart feltölteni, ha nem az Óbudai Danubia Zenekar tagjaival? Esetleg azokkal, akiktől az Operában a koruk, vagy más, minőségi kifogások miatt váltak meg korábban, vagy ismét alkalmazzák a Magyarországon bevált „kínálj többet” módszert, és az évek óta a fennmaradásért küzdő zenekaraink egy-kettőre elveszítik legjobbjaikat? Ez lenne a „magyar zenei élet megújítása”? (rsz)